

LEARNING GUIDE

PAKSA : PANITIKAN HINGGIL SA SITWASYON NG MGA PANGKAT MINORYA

Linggo.: 10

INAASAHANG KAKAYAHAN

Pagkatapos ng araling ito, inaasahang magagawa ng mga estudyante ang mga sumusunod:

1. makilala ang iba't ibang pangkat etniko;
2. maipahayag ang kaisipan tungkol sa kahalagahan ng pangkat etniko; at
3. masasabuhay ang kasaysayan ng bawat lugar;

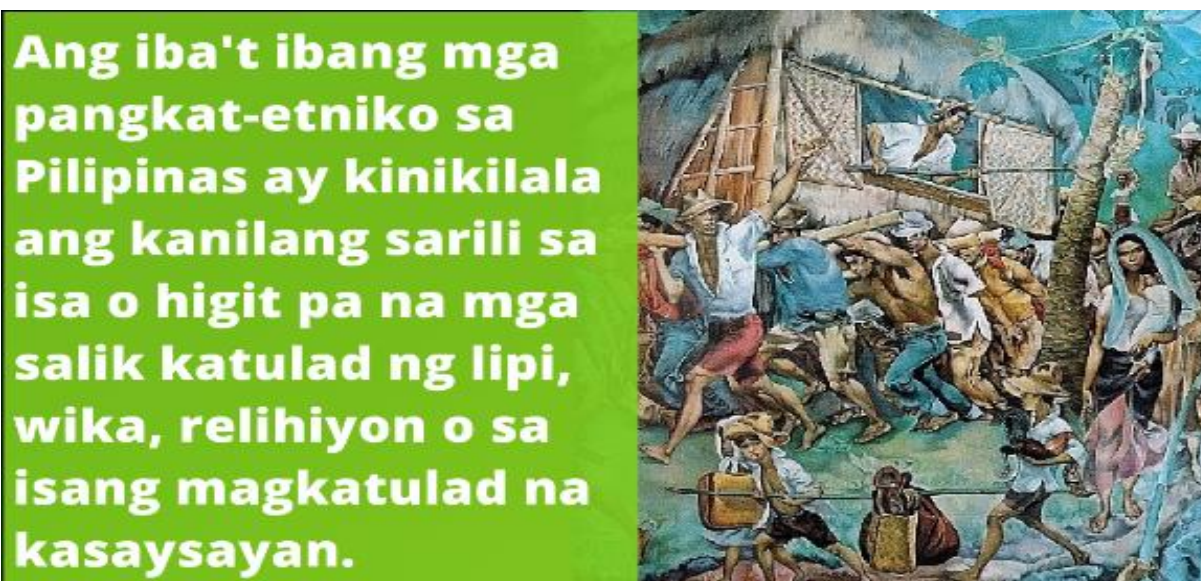
Ang **Pangkat etniko** ay grupo ng mga tao na naninirahan sa iisang lugar dala ang pare-parehong paniniwala, kultura, relihiyon, wika, tradisyon at kaugalian.

Ang mga pangkat etniko ay mga pangkat ng tao na ang mga kasapi ay nakikilala ang isa't isa sa pamamagitan ng magkakamukhang mga pamana maging totoo man o maaaring hindi totoo, at mga kultura

Madali tayong mamangha na makita ang mga pambansang minorya na isinasabuhay pa rin ang kanilang kultura. Nagdaan ang daan-daang taon ng magiting na pagharap sa kolonyalismo, mga digmaang pandaigdig, at hanggang sa kasalukuyan, nahaharap din sila sa mga problemang katulad ng kalakhan ng mga mamamayang Pilipino.

Bilang espesyal na sektor sa lipunan, nahaharap din ang pambansang minorya sa piyudal na di pagkakapantay-pantay, kurakot at represibong gobyerno, at dominasyon ng dayuhan – pero may natatangi sa kanilang paghihirap na nararanasan nila bilang katutubong mga lahi.

Ilan Ba Ang Mga Pangkat Etniko Sa Pilipinas?

Mayroong 25 na pangkat etniko sa bansang ito: 7 sa Luzon, 8 sa Visayas, 9 sa Mindanao, at may isang pangkat na Isneg.

- Luzon
    - Mangyan
      - nasa mga liblib na pook ng islang Mindoro
    - Ifugao
      - nasa gitna ng hilagang Luzon
    - Kalinga
      - nasa hilaga ng Luzon
    - Itawis
      - nasa timog kanlurang bahagi ng Cagayan
    - Kankana-ey
      - pinakamalaking pangkat sa bulubunduking lalawigan ng hilagang Luzon
    - Ilongot
      - nasa mga kagubatan ng Isabela at Nueva Vizcaya
    - Ibaloy
      - nasa mga municipalidad ng probinsyang Benguet
  - Isneg – mga Apayao o Ina-gang na nasa Kalinga at Apayao
    - Ivatan
      - nasa Batanes
-

Pangkat etniko sa Luzon

Pangkat etniko sa Luzon

Matatagpuan ang mga Tinguian sa bulubundukin ng Ilocos Sur at Ilocos Norte. Nagtatanim sila ng palay sa mga kapatagan at sa mga bai-baitang na palayan.

Mahilig sila sa musika, damit at personal na palamuti. Naglalagay sila ng tatu at iniitiman ang ngipin upang akitin ang napupusuan.

Ifugao

Sa gitnang bahagi ng hilagang Luzon ang tirahan ng mga Ifugao. Galing sa salitang ipugo na ang ibig sabihin ay "mula sa mga burol" ang salitang Ifugao.

Sila ang gumawa ng Rice Terraces na walang gamit na makina, ginawa ito sa pamamagitan ng kanilang mga kamay.

Kalinga

Matatagpuan ang mga Kalinga sa pinakahilagang bahagi ng Luzon. Mahilig sila sa makukulay na pananamit at pampaganda.

Napakahalaga sa kanila ng mga pampalamuting alahas sa buong katawan.

Ang ibinibigay na dote para sa ikakasal ay tinatawag na ballong o kalon. Maaaring magkaroon ng higit sa isang asawa ang isang Kalinga.

kankana-ey

Ang mga kankana-ey ang pangatlo sa pinakamalaking pangkat sa bulubunduking lalawigan ng hilagang Luzon. Pagsasaka ang pangunahing hanap-buhay ng mga Kankana-ey. Nagsasaka sila sa pamamagitan ng kaingin.

Itawes

Matatagpuan ang mga Itawis sa timog-kanlurang bahagi ng Cagayan. Ang Itawes ay nagmula sa mga salitang I at tawid na nangangahulugang "mga tao sa kabila ng ilog". Kilala rin sila sa tawag na Itawit, Tawish, Itawi at Itaves.

Ilonggo

Nangangahulugan na "mula sa gubat" ang pangalang Ilongot, ang pangkat na matatagpuan sa kagubatan ng Isabela at Nueva Vizcaya.

Kung minsan, tinatawag din silang Ilongotes o Ibilao. Mahilig silang gumamit ng pana na kanilang natutuhan sa mga Negrito.

Ibaloy

Ang mga Ibaloy ay matatagpuan sa mga munisipalidad ng Kabayan, Bokod, Sablan, Tublay, La Trinidad, Itogon, Benguet at Tuba sa

timog-silangan ng Benguet. Masisipag na magsasaka ang mga Ibaloy

Nagtatanim sila ng lahat ng uri ng gulay, strawberry at mga prutas. Mga lalaki ang naghahabi ng basket.

Mangyan

Naninirahan sa mga liblib na pook ng Mindoro ang mga Mangyan. Mahiyain silang tribo. Kayumanggi ang kanilang kulay, itim ang buhok, may maamong mata at katamtaman ang tangkad.

© Mangyan Heritage Center

PANGKAT ETNIKO SA VISAYAS

- **Visayas**

- **Ilonggo | Hiligaynon**

- nasa islang Panay, Guimaras, kanlurang bahagi ng Islang Negros, Hilaga at Timugang Cotabato at Sultan Kudarat

- **Waray | Lineyte-Samarnon**

- nasa islang Samar, Leyte at Biliran

- **Cebuano | Bisaya**

- nasa isla ng Cebu, silangang bahagi ng Islang Negros, Bohol, Siquijor at bahagi ng Leyte

- **Karay-a | Kinaray-a**

- nasa isla ng Panay

- **Masbateño | Minasbate**

- nasa isla ng Panay at Masbate

- **Romblomanon**

- mula sa Romblon

- **Cuyonon**

- mula sa isla ng Cuyo sa Palawan

- **Aklanon**

- nasa isla ng Panay

- **Masbateño | Minasbate**

- Ang Masbateño ay isang pangkat na galing sa lalawigan ng Masbate sa Luzon na mayroong mga napadpad sa isla ng Panay

- **Aklanon**

- Ang mga Aklanon ay nakatira sa lalawigan ng Aklan sa isla ng Panay.

Cebuano

Hiligaynon

AETA

PANGKAT ETNIKO SA MINDANAO

- **Mindanao**
  - **Iranun**
    - nasa Mindanao at Sabah, Malaysia
  - **Maranao**
    - nasa paligid ng Lawa ng Lanao
  - **T'Boli**
    - nasa Cotabato
  - **Tausug**
  - **Badjao**
    - nasa isla ng Sulu
  - **Subanen**
    - nasa kabundukan ng Zamboanga
  - **Cuyunon**
    - nasa mga pulo ng Busuanga, Agutaya at Cuyo
  - **Bagobo**
    - nasa baybayin ng golpo ng Davao
  - **Yakan**

Maranao

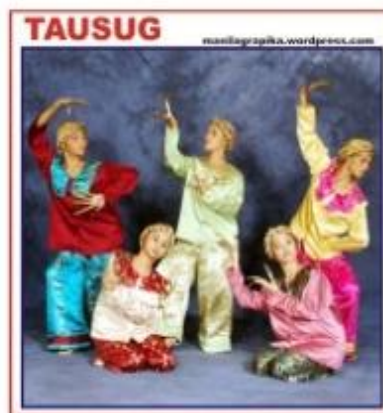
Ang mga Maranao ay nakatira sa paligid ng Lawa ng Lanao – Lanao del Sur, Lanao del Norte, Lungsod ng Marawi at Lungsod ng Iligan. "Lawa" ang kahulugan ng salitang "ranao" kung saan hinango ang kanilang pangalan.

Tausug

Kinikilala sa katapangan at kahusayan sa pakikidigma ang mga Tausug. Hindi sila kailanman umuurong sa anumang labanan sapagkat para sa kanila, ang karuwagan ay batik sa karangalan ng pamilya. Likas na mapagbigay at palakaibigan ang mga Tausug.

Pangkat etniko sa Mindanao

[Clip slide](#)

PAGSURI NG PAG-UNLAD

Pangalan		Petsa	
Guro		Marka	

Panuto: Isulat sa papel ang pagkakaintindi mo sa tulang Katutubo ni Tatay Remo Fenis.

KATUTUBO

Ni Tatay Remo Fenis

Habang lahat ay hindi nakatingin
 Habang sa kanila ay walang pumapansin
 Iniisa-isa silang patahimikin
 Silang pinagkakaisahang ng mga magagaling
 Balingan ng pansin lamang kung kailangan
 Hahangaan tuwing may kasiyahan sa bayan
 Makulay nilang kutura at kasuotan.
 Ibinibida sa mga dayuhan
 Ngayon ay anong kalagayan nila?
 Nung dumako ang iba-ibang pananampalataya
 Nilisan ang dalampasiga't kapatagan
 Upang tanngapin ang mga dayuhanng nakikipagkaibigan
 Sila ba ngayon ay nasaan?
 Ni kahit pagkilala man lang sa karapatan
 Ay di maibigay pilit pang pinagkakaitan
 Hindi naging marahas dahil subok na mahal ang kapayapaan
 Ngayon si katutubo ay nasaan?
 Sino bang may gawa ng kanilang kalagayan?
 Mula sa kaliwa hanggang sa dulong kanan
 Pare-parehong sila'y hinahamak at di kilala tunay na pagkakilanlan
 Hindi naman nagmamaka-awa kahit ito'y kalapastangan na
 Sa bawat buhay na naibuwis ay binhing tutubo na pag-asa
 Mag-aalsa sila, magbubuklod sila pagdating ng araw
 Sisingilin isa-isa ang mga makasalanan sa mundong ibabaw.

LEARNING GUIDE

Linggo.: 11

PAKSA : PANTITIKAN HINGGIL SA DIASPORA/ MIGRASYON

INAASAHANG KAKAYAHAN:

Pagkatapos ng araling ito, inaasahang magagawa ng mga estudyante ang mga sumusunod:

1. makatukoy ang kadahilanan kung bakit nandarayuhan ang mga Pilipino;
2. makapagsuri ng kaibahan ng Push Factor at Pull Factor;
3. makapagbahagi ng kaalaman tungkol sa migrasyon.

NILALAMAN

Sa konteksto ng Pilipinas, malaki ang ginampanan ng dahilang pang-ekonomiya sa pagpunta ng maraming mga Pilipino sa ibang bansa.

MIGRASYON - Ito ay ang paglipat ng tao mula sa isang pook patungo sa ibang pook upang doon manirahan nang panadalalan o pangmatagalan doon manirahan nang panadalalan o pangmatagalan.

- Tumutukoy sa proseso ng pag-alis o paglipat mula sa isang lugar o paglipat mula sa isang lugar o teritoryong politikal patungo sa iba pa maging ito man ay pansamantala o permanente

- Ayon sa Commission on Filipino Overseas, may tinatayang 8.6 milyong mga 8.6 milyong mga Pilipino noong 2009 ang nanirahan sa iba't- ibang bansa
- Sa loob naman ng Pilipinas, nakatatanggap ng pinakamaraming migranteng Pilipino ang malaking lungsod, lalo na sa kalakhang Maynila.

DALAWANG URI NG MIGRASYON

1. Push Factor

Ito ay mga negatibong salik na nagtutulak sa mga nilalang upang maglipat o mandayuhan at umalis sa kasalukuyang tinitirhang lugar. Ginagawa ito dahil sa paghahanap ng kapayapaan, o dahil may kalamidad, pagputok ng bulkan o ang lugar ay nasalanta ng bagyo. Maaari ring dahil sa paghahanap ng makakain o mapagkukunan ng yaman para manatiling buhay.

2. Pull Factor

Ito ang mga positibong salik na humihikayat sa mga tao na mandayuhan sa ibang lugar. Pagdayo ang layunin nito upang magtamo ng kaunlarang pangkabuhayan. Para sa mga tao, sila ay lumilipat para magamit ang kanilang mga pinag-aralan na hindi nila magagamit sa sariling bayan.

BAKIT NANDARAYUHAN ANG MGA PILIPINO?

- Dahil may mas magandang sahod
- Mahirap tanggihan ang malaking suweldong ibinibigay ng kompanya sa ibang bansa
- Mayroong benepisyo (libreng pag-aaral at pagpapa-ospital)
- Mataas ang suweldo (makakapag ipon para sa kinabukasan ng pamilya at maiangat ang antas nga pamumuhay)

PROBISYON NG RA BLG. 8042

- ✧ Pagpapadala ng manggagawa sa mga bansang handang magbigay ng proteksyon at ipagbawal ang pagpapadala kung kinakailangan
- ✧ Pagbibigay ng suporta at legal na tulong sa migrant workers
- ✧ Pagpataw ng mabigat na parusa sa mga illegal rekruter
- ✧ Pagbibigay ng libreng legal na tulong at programa sa pangangalaga ng kaligtasan ng mga biktima ng illegal rekruter
- ✧ Pagtatayo ng Migrants Workers and Overseas Filipino Resource Centers sa bansang maraming migrant workers
- ✧ Pagbubuo ng Legal Assistant for Migrant Workers Affairs at Legal Assistant Fund

BATAS

- Anti-trafficking in Persons Act of 2003
Nagsasagawa ng mga patakaran at suporta sa mga ilegal na nagnenegosyo
- Overseas Absentee Voting Act of 2003
Nagbibigay pahintulot sa migrant workers na makaboto sa pambansang halalan
- Citizenship Retention and Reacquisition Act of 2003
Pumapayag sa dalawang pagkamamamayan (dual citizenship)

KATEGORYA NG MGA PILIPINONG NANDARAYUHAN

1. Permanent Migrants	<ul style="list-style-type: none"> - Legal na naninirahan sa bansang pinuntahan - Pilipinong mayroong pasaporte o nagpalit ng pagka-mamamayan - Sila kung tawagin ay <i>immigrants</i> (galing sa labas ng bansa na pumunta sa ibang bansa para manirahan) at <i>emigrants</i> (mamamayan na lumipat lamang ng lugar na sakop parin ng bansa)
2. Temporary Migrants	<ul style="list-style-type: none"> - Pansamantalang nasa ibang bansa para manirahan o magtrabaho lang - Kabilang dito ang trabahador na may kontrata, inilipat ng kumpanya, mag-aaral, nagsasanay, entreprenyur, negosyante, mangangalakal at may pahintulot na tumigil sa bansa ng 6 na buwan - Popular na tawag Overseas Contract Workers (OCWs) o Overseas Filipino Workers (OFWs)
3. Irregular Migrants	<ul style="list-style-type: none"> - Hindi nakatali o ilegal na nakapasok sa bansa - Walang tunay na tirahan at pahintulot magtrabaho - Turista na matagal ng nasa bansa at naghahanap ng trabaho - Tinatawag na Undocumented Migrants o TNT

EPEKTO NG MIGRASYON

Migrant Labor

- Kinukuha kapag nangangailangan ng karagdagang manggagawa para matugunan ang kakulangan ng local na manggagawa
- Kung minsan ay inaabuso at hindi binibigyan ng proteksyon
- Sa likod ng pang-aapi at pang-aabuso, nakakatulong parin sila sa bansa
- Nakakabawas sa bilang ng walang hanapbuhay at nakakatulong sa kita ng bansa

Ferminization of Labor Migrants

- Napalitan ang gawi ng lalaki ng nagtatrabaho dahil mas maraming babaeng migrants
- Noong **1980**, nagsimulang mangibang bansa ang mga kababaihan ng pilipinas
- Domestic Workers o Entertainers- naglagay sa kababaihan sa maraming pagbabanta at pang-aabuso na naging daan para ipagbawal ang pagpapadala ng kababaihan sa Jordan bilang kasambahay
- Mabigat ang nagiging sitwasyon o katayuan ng mga kababaihan dahil sa diskriminasyon. Ito ay may tatlong uri:
  1. bilang mamamayan ng isang mahirap na bansa (3rd world country)
  2. bilang isang dayuhan
  3. bilang isang babae

PANLIPUNANG EPEKTO NG MIGRASYON SA INIWANANG PAMILYA

- Ang mga anak ng mga migrants ay malapit sa panganib kaya malaki ang epekto nito sa kanilang paglaki.

EPEKTONG PANLIPUNAN

- Ang pagpapahalagang kultura ay maaaring magbago
- Cultural diffusion
- Nagkakaroon ng brain drain o pagkaubos ng talentadong human resource

EPEKTONG PANG-EKONOMIYA

- Sa pagdami ng umaaalis, mas maraming pumapasok na salapi
- Pagkakaroon ng matatag na pamumuhay

BENEFISYO NG MIGRASYON SA PILIPINAS

- Perang pinapadala ng mga OFWs ay ang pinakamalaking pakinabang ng bansa sa pandarayuhan
- Dahil sa pera, nadadagdagan ang kinikita ng pamilya at tumataas ang antas ng kanilang pamumuhay (nababawasan ang kahirapan)
- Natutugunan ang pangangailangan
- Nagbubuo ng samahan na nagbibigay ng tulong sa bansa

PAGSURI NG PAG-UNLAD

Pangalan		Petsa	
Guro		Marka	

Panuto: Isulat kung anong uri ng Migrasyon ang nasa larawan at ipaliwanag ito.

1.

2.

3.

4.

5.

LEARNING GUIDE

Linggo.: 12-13

PAKSA : WORKSYAP SA PAGSULAT NG AKDANG
PAMPANITIKAN (APAT NA TULA, ISANG SANAYSAY,
ISANG MAIKLING KWENTO) REBISYON, AT PAGPAPASA
NG AWTPUT

INAASAHANG KAKAYAHAN:

Pagkatapos ng araling ito, inaasahang magagawa ng mga estudyante ang mga sumusunod:

1. malinang ang kakayahan sa pagsulat.
2. makagawa ng malikhaing paraan sa pagsulat tungkol sa panitikan.
3. makapagbigay ng kaalaman sa pagsulat ng pampanitikan.

WORKSYAP:

Pumili lamang ng isa sa mga ito (apat na tula, isang sanaysay, isang maikling kuwento) at isulat ito sa papel sa malikhaing paraan.

SANGGUNIAN:

<https://www.panitikan.com.ph/sanaysay-tungkol-sa-isyung-pangkasarian>

https://tuxdoc.com/download/panitikan-hinggil-sa-migrasyon_pdf

<https://www.wattpad.com/554268543-araling-panlipunan-10-migrasyon>